

SUPPORTED EMPLOYMENT, EEN BLIK OVER DE LANDSGRENZEN

Supported Employment (SUEM) is in Vlaanderen vooral gekend als een methodiek om tot doorstroom te komen. Maar SUEM is ook een visie en een denkkader. WerkVormen trok naar Gent voor een gesprek met Luc Henau en Herman Wenes, respectievelijk voorzitter en bestuurder van SUEM.be.

Rond de tafel:

Herman Wenes, oprichter en tot voor kort algemeen directeur van maatwerkbedrijf 't Veer. Vandaag Directeur Projecten bij 't Veer, coördinator bij 4Werk en bestuurder bij GTB en SUEM.be.

Luc Henau is directeur bij GTB en sinds 2014 bestuurder van SUEM.be. Sinds 2016 is hij ook vice-voorzitter van EUSE, de Europese koepel van Supported Employment.

De visie achter SUEM

Herman: De methodiek SUEM is gebaseerd op een visie, en het is vooral die visie die mij interesseert. Traditioneel staan begeleiders tegenover werkgevers. Ieder met zijn eigen doelstellingen en visie. Binnen SUEM worden die samen genomen en werken ze samen aan hetzelfde doel: de tewerkstelling van personen met een handicap.

Luc: De basisvisie van SUEM zit vervat in deze slogan: "place and train". Oftewel: stap af van de traditionele werkwijze, waarbij jongeren een opleiding krijgen en na dien aan de slag gaan op de werkvloer. Zoek éérst een werkplek en laat de mensen daar opgeleid worden.

Herman: Dat heb ik gezien bij een tewerkstellingsproject voor vluchtelingen in München en dat heeft mij helemaal overtuigd: het is compleet zinloos om mensen eerst de taal te leren en dan pas op de werkvloer te laten. Het is veel efficiënter om beide processen synchroon te laten lopen. Laat hen eerst toe op de werkvloer, dan leren ze de taal wel vanzelf.

Luc: Ook de betrokkenheid van personen met een beperking (de 'gebruikers') is binnen SUEM cruciaal. De koepel van de Europese gebruikersverenigingen (European Disability Forum) hebben dit mooi verwoord in de slogan: "Nothing about us without us". Vandaag gebeurt nog veel te veel zonder de gebruikers erbij te betrekken: de zoektocht naar een stageplaats, evaluaties,...Terwijl zij net vragen: alsjeblieft, betrek ons bij elke stap. Hoe hard het soms ook is, wees eerlijk en open naar ons, zodat we

op een geïnformeerde manier onze eigen keuzes kunnen maken.

Artikel 27 als basis

Luc: Artikel 27 van het VN-Verdrag voor de rechten van personen met een handicap is de leidraad bij de werkzaamheden van SUEM.be. Dat artikel stelt dat we moeten streven naar gelijke rechten op een vrij gekozen job in een aangepaste werkomgeving. De cruciale punten daarbij:

- Rechten: Elke persoon met een beperking heeft recht op werk
- Vrij gekozen: Vrije keuze van werkplek
- Betaald: Veel jobs in Europa voor mensen met een handicap zijn jammer genoeg nog onbetaald
- In een open en inclusieve werkomgeving: Dat maakt de link naar de sector BW meteen wat tricky. In sommige landen in Europa krijgen BW-werknemers slechts 2 euro per uur. Dat is duidelijk niet acceptabel. Maar als we dan in Vlaanderen de inspanningen zien die (onder andere in 't Veer) geleverd worden om in enclave te gaan werken in een regulier bedrijf. Dat is betaald, in een regulier bedrijf, Dus dat gaat al aardig in de goede richting.

Herman: Enclavewerking is vaak de meest haalbare vorm van doorstroom. Vandaag wordt al 15% van het totaal aantal uren in de sector gepresteerd in enclave. En dat is een win-win situatie. De werknemers voelen zich fier om-



Luc Henau en Herman Wenes.

dat ze voor een 'gewoon' bedrijf werken. De werkgever is content omdat het werk snel en efficiënt gebeurt, zonder verplaatsingskosten.

Kloof dichten

Herman: Ook los van enclavewerking, zit het in het DNA van de sociale economie om de afstand tot de arbeidsmarkt te laten wegvallen. Wij zorgen ervoor dat er geen afstand is. Mensen die bij ons werken leveren kwaliteit af. OK, ze zijn wat trager, maar daar dienen de subsidies voor. Wij zouden graag nog veel zwakkere mensen tewerkstellen, maar met de middelen die we vandaag krijgen, is dat jammer genoeg niet mogelijk. Nochtans: mensen laten werken in een maatwerkbedrijf kost de overheid geen geld! Zeker in Vlaanderen hebben we een heel positieve kosten-baten verhouding. OK, sommige mensen hebben een hoger begeleidingspakket nodig om te kunnen tewerkgesteld worden. Maar dat is altijd nog goedkoper dan een werkloosheidsuitkering te betalen. Jammer genoeg zitten de kosten en de baten van de sector

"Traditioneel staan begeleiders tegenover werkgevers. Ieder met zijn eigen doelstellingen en visie. Binnen SUEM worden die samen genomen en werken ze samen aan hetzelfde doel: de tewerkstelling van personen met een handicap."

van de maatwerkbedrijven vandaag op verschillende beleidsniveaus. En in België overheerst vandaag nog altijd het hokjesdenken, waarbij elk departement en elke overheidsinstelling zijn of haar rekening maakt. Het grotere plaatje ziet men niet.

Vanuit 4Werk hebben we, samen met de POM West-Vlaanderen, een studie laten uitvoeren naar de werking van onze sector. Die studie bewijst het zwart op wit: maatwerkbedrijven kosten géén geld aan de overheid.



Integendeel, wij dragen bij aan de verankering van de industrie in Vlaanderen. Het zou dus getuigen van slim beleid om hier meer in te investeren (raadpleeg de volledige studie via <http://www.pomwvl.be/verankering>, nvdr).

Lessen uit het buitenland

Luc: "21 landen zijn lid van EUSE, de European Union Of Supported Employment. Als ik de situatie in Vlaanderen vergelijk met die in de andere Europese landen, dan mogen we best fier zijn op onszelf. Maar toch zijn er een aantal dingen die ik hier nog mis. Ik miste tot voor kort een echte opleiding over supported employment. In een aantal landen (oa Noorwegen, Zweden, Spanje, Ierland en Duitsland) heeft haast iedereen die in onze sector werkt een diploma van SUEM coach. Recent is gelukkig ook in Vlaanderen de eerste opleiding van start gegaan.

Ten tweede mis ik hier de verankering van SUEM als term in de wetgeving. Frankrijk, een land dat we gedurende 20 jaar niet gezien of gehoord hebben binnen EUSE, heeft onder president Hollande SUEM in de wetgeving ingeschreven, mét een apart budget om dit te promoten en te verankeren. Ook in de UK, Portugal en Spanje is er een wetgevend kader daaromtrent. Met het werkplekieren van de VDAB gaan we nu ook wel in die richting.

Een derde aspect dat ik in Vlaanderen nog mis is de tewerkstelling van veel zwakkere profielen, zoals mensen met het syndroom van Down. Neem nu de VS: daar zullen de volgende 40 jaren alle beschutte werkplaatsen en zelfs dagcentra afgebouwd worden en vervangen worden door reguliere werkplekken. Daar is een fade out scenario geschreven, dat aantoont dat het kàn. Uiteraard met veel ingebouwde garanties.

Herman: Let toch op met dat soort vergelijkingen. Ik heb in het buitenland vaak ook 'tewerkstellingen' gezien van 4 uur per week. Dat noem ik geen tewerkstelling! De realiteit in de VS is vaak hartverscheurend. Het werk voor personen met een handicap is er vaak vrijwilligerswerk en onbetaald.

Luc: En toch.... In de VS werken mensen met een beperking ook aan de kassa van een 'gewone' supermarkt. En neem nu McDonalds. In Ierland werken daar mensen met het syndroom van Down aan de counter, maar hier lukt zoiets niet omdat onze mindset daar blijkbaar niet klaar voor is.

Als je de methodiek SUEM intensief gebruikt, kun je veel kansen creëren voor mensen. Ik geloof ook dat werkgevers er veel meer voor openstaan dan algemeen aangenomen wordt.

Dat brengt mij meteen tot mijn laatste punt. In Vlaanderen zijn we heel klantgericht, we zorgen goed voor onze personen met een beperking. Maar we zijn veel minder (in mijn ogen te weinig) bezig met werkgevers. Geef het reguliere circuit bijvoorbeeld incentives om begeleiders uit de sociale economie in te huren. Idealiter zou je mensen moeten hebben die niks anders doen dan op de werkvloer mensen begeleiden en aan job carving doen.

<http://suem.be/#>

SUEM.be: Partners en doelstellingen

Luc: SUEM.be is een Vlaamse structuur met een aantal partners die geloven in SUEM. En dan bedoel ik niet SUEM als methodiek, maar SUEM als denkkader en visie.

SUEM wordt getrokken door 5 partners: VDAB, Groep Maatwerk, SST, FEGOB en GTB. Uniek in Europa is de betrokkenheid van de publieke sector.

De doelstelling van SUEM.be is SUEM op de agenda brengen, acties rond SUEM op poten zetten en goede praktijken hierrond te stimuleren en verspreiden. Onze eerste realisatie is de vertaling en verspreiding van het Europese handboek 'Supported Employment' in Vlaanderen. (Dit handboek is gratis te downloaden via http://suem.be/pdf/EUSE_handboek.pdf)